

Utvärdering av SOM-institutets
personlighetsinstrument

Mattias Gunnarsson

[SOM-rapport nr 2014:30]

Utvärdering av SOM-institutets personlighetsinstrument

SOM-institutet har från starten haft fokus på svenskars vanor, beteenden, åsikter och värderingar när det gäller samhälle, politik och medier. Bakgrunden till att inkludera ett personlighetsmått i de nationella SOM-undersökningarna är att personlighetsegenskaper kan ha samband med politiska, ekonomiska och sociala vanor. Ett personlighetsmått kan potentiellt bidra till en bredare eller mer fördjupad förståelse av olika beteenden och samhällsfenomen. Sedan 2010 har därför ett personlighetsmått funnits med i SOM-undersökningarna. Fram till 2012 års undersökningar var det samma mått (baserat på instrumentet HP5i och bestående av 15 frågor eller påståenden) men i 2013 års undersökningar har ett nytt instrument involverats (BFI 10, bestående av 10 frågor eller påståenden). De bägge måtten baseras på den så kallade fem-faktor-teorin som innebär att personligheten består av fem övergripande faktorer eller personlighetsdrag som enligt teorin skall vara helt oberoende och inte överlappande. För mer information om de två personlighetsinstrumenten, se Gunnarsson, Holmberg & Weibull (2014), Gunnarsson, Gustavsson, Holmberg & Weibull (2014).

Denna rapport skall ses som ett komplement till kapitlet ”Att mäta personlighet” av Gunnarsson, Holmberg & Weibull i forskarantologin *Mittfåra och Marginal* (Oscarsson och Bergström, red, 2014). Syftet med rapporten är att ge fördjupad jämförelse mellan de två personlighetsmåtten.

Några generella kommentarer till samtliga tabeller i detta dokument: Personligheten mäts på en fyrgradig skala från 1 (stämmer inte alls) till 4 (stämmer helt). Frågan lyder: ”I vilken utsträckning stämmer följande påståenden in på dig? Jag ser mig själv som någon som:” Följt av 10 alternativt 15 påståenden. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet. M=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse. Resultaten kommer från de nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Deskriptiv statistik item-nivå

Först presenteras deskriptiv statistik på itemnivå från 2013 och 2012 års mätningar. I tabell ett och två redovisas medelvärde och standardavvikelse för 2013 och 2012. Skillnader mellan män och kvinnor har analyserats med t-test.

Tabell 1 Medelvärde och standardavvikelse för personlighetsmättet 2013 på itemnivå, totalt samt uppdelat på män och kvinnor.

Faktor	Item	Totalt	N=1561	Kvinnor	n=801	Män	n=754	sig
		m	Sd	m	Sd	m	Sd	
U	Är reserverad	2.73	.862	2.80	.868	2.65	.849	**
	Är utåtriktad, sällskaplig	1.99	.744	1.95	.739	2.03	.748	*
A	Är avspänd, hanterar stress väl	2.22	.732	2.34	.739	2.09	.703	**
	Blir lätt nervös	2.91	.795	2.83	.809	3.00	.770	**
E	Tenderar att hitta fel hos andra	2.90	.730	2.95	.693	2.84	.763	**
	Är i allmänhet tillitsfull	1.81	.636	1.79	.651	1.82	.620	
M	Tenderar att vara lat	3.10	.799	3.18	.789	3.02	.802	**
	Gör ett grundligt jobb	1.68	.627	1.64	.645	1.73	.606	**
Ö	Har få konstnärliga intressen	2.45	1.030	2.53	1.012	2.36	1.041	**
	Har livlig fantasi	2.48	.934	2.54	.930	2.42	.935	*

Kommentar: U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet. m=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 2 Medelvärde och standardavvikelse för personlighetsmättet 2012 på itemnivå, totalt samt uppdelat på män och kvinnor.

Faktor	Item	Totalt	N=1498	Kvinnor	n=736	Män	n=755	sig
		m	Sd	m	Sd	m	Sd	
U	Jag tycker livet är fullt av intressanta saker	1.71	.63	1.74	.64	2.03	.67	
	Jag har lätt för att njuta av livet	2.03	.69	2.03	.72	1.95	.66	
A	Jag känner mig ofta glad och upprymd innan jag ska träffa en god vän	1.84	.66	1.74	.65	2.94	.88	**
	Ibland känner jag mig olustig och obehaglig till mods utan påtaglig anledning	2.81	.91	2.67	.93	2.55	.82	**
	Jag blir lätt stressad när jag tvingas att skynda mig	2.47	.85	2.39	.87	3.23	.76	**
	Jag spänner mig ofta så hårt att jag blir trött	3.12	.83	3.00	.87	2.79	.91	**
E	Jag är bra på att komma med spydiga kommentarer	2.97	.88	3.15	.82	2.64	.84	**
	Om man blir illa behandlad av någon tycker jag i princip att man ska ge igen	2.81	.84	2.98	.81	2.49	.85	**
	Om någon vill argumentera mot mig drar jag mig inte för att komma med vassa kommentarer	2.67	.86	2.85	.83	3.03	.78	**
M	Jag har en tendens att handla på ögonblickets ingivelse utan att tänka mig för så noga	3.03	.78	3.03	.78	2.93	.74	
	Det händer ofta att jag lite förhastat ger mig in i saker	2.93	.75	2.94	.75	3.06	.74	
	Jag brukar "tala först och tänka sedan"	3.06	.74	3.06	.74	2.79	.76	
Ö	Jag tycker ofta att man överdriver känslornas betydelse	2.93	.77	3.06	.75	3.06	.74	**
	Jag har ofta svårt att förstå vad andra menar när de talar om sina känslor	3.25	.74	3.42	.70	2.65	.84	**
	Jag föredrar att slippa engagera mig i andras problem	2.85	.86	3.04	.85	2.03	.67	**

Kommentar: U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet. m=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012.

Faktoranalyser

Nedan presenteras faktoranalyser av item från 2013 och 2012 års mätningar. Först redovisas 2013 års mätningar och i tabell tre visas analyser där samtliga respondenter inkluderats. I tabell fyra redovisas faktoranalysen för enbart kvinnor och i tabell fem faktoranalysen med enbart män.

Tabell 3 Faktoranalyser av 2013 års mätningar med samtliga respondenter inkluderade.

Faktor						
U	Jag ser mig själv som någon som är reserverad	,749	,031	-,010	-,089	,122
U	Jag ser mig själv som någon som är utåtriktad, sällskaplig	-,657	,021	,235	,133	,048
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har få konstnärliga intressen	,002	,998	,030	,042	-,032
M	Jag ser mig själv som någon som? gör ett grundligt jobb	-,034	,032	,667	,053	-,151
E	Jag ser mig själv som någon som? är i allmänhet tillitsfull	-,098	-,004	,418	,098	,092
A	Jag ser mig själv som någon som? är avspänd, hanterar stress väl	-,081	,051	,191	,739	-,039
A	Jag ser mig själv som någon som? blir lätt nervös	,249	,014	,007	-,499	,356
M	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att vara lat	,171	,022	-,371	,005	,493
E	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att hitta fel hos andra	,055	,077	-,008	-,081	,427
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har livlig fantasi	-,068	-,134	,043	-,046	,379

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 4 Faktoranalyser av 2013 års mätningar med enbart kvinnor inkluderade.

U	Jag ser mig själv som någon som är reserverad	,785	,086	,223	,012	-,046
U	Jag ser mig själv som någon som är utåtriktad, sällskaplig	-,649	-,067	,001	,263	-,045
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har få konstnärliga intressen	,120	,965	,168	-,118	-,106
M	Jag ser mig själv som någon som? gör ett grundligt jobb	-,004	,020	,841	-,218	-,004
E	Jag ser mig själv som någon som? är i allmänhet tillitsfull	,166	,117	,346	,070	-,037
A	Jag ser mig själv som någon som? är avspänd, hanterar stress väl	-,107	-,036	-,329	,507	-,006
A	Jag ser mig själv som någon som? blir lätt nervös	-,248	-,286	,000	,453	,022
M	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att vara lat	-,024	-,003	,007	,449	,015
E	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att hitta fel hos andra	,058	,056	,045	,406	,908
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har livlig fantasi	,017	,058	,031	,092	-,212

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

Tabell 5 Faktoranalyser av 2013 års mätningar med enbart män inkluderade.

<i>Faktor</i>	<i>Item</i>	<i>Faktorladdningar</i>				
U	Jag ser mig själv som någon som är reserverad	,849	-,060	,033	,060	-,017
U	Jag ser mig själv som någon som är utåtriktad, sällskaplig	-,570	,105	,233	-,025	,050
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har få konstnärliga intressen	-,088	,978	,166	-,058	-,062
M	Jag ser mig själv som någon som? gör ett grundligt jobb	,280	-,378	-,047	,331	,080
E	Jag ser mig själv som någon som? är i allmänhet tillitsfull	-,073	,074	,613	-,005	-,195
A	Jag ser mig själv som någon som? är avspänd, hanterar stress väl	-,036	,073	,447	-,013	,100
A	Jag ser mig själv som någon som? blir lätt nervös	,020	-,084	-,020	,574	-,051
M	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att vara lat	,183	,025	-,342	,351	,124
E	Jag ser mig själv som någon som? tenderar att hitta fel hos andra	-,005	,042	,078	,057	-,420
Ö	Jag ser mig själv som någon som? har livlig fantasi	-,093	-,012	,115	,321	,407

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2013.

I tabell sex, sju och åtta nedan redovisas faktoranalyser av 2012 års mätningar. I tabell sex visas analyser där samtliga respondenter inkluderats, i tabell sju faktoranalyser med enbart kvinnor och i tabell åtta faktoranalyser med enbart män.

Tabell 6 Faktoranalyser av 2012 års mätningar med samtliga respondenter inkluderade.

Faktor	Item	Faktorladdningar				
M	Jag har en tendens att handla på ögonblickets ingivelse utan att tänka mig för så noga	,691	,050	,174	,058	,078
M	Det händer ofta att jag lite förhastat ger mig in i saker	,629	,101	,237	,018	,182
M	Jag brukar "tala först och tänka sedan"	,621	-,014	,178	,134	,122
U	Jag har lätt för att njuta av livet	,042	,747	-,013	-,008	-,267
U	Jag tycker livet är fullt av intressanta saker	,031	,577	,035	-,072	-,130
U	Jag känner mig ofta glad och upprymd innan jag ska träffa en god vän	,035	,479	,000	-,136	,011
E	Om någon vill argumentera mot mig drar jag mig inte för att komma med vassa kommentarer	,201	,069	,661	,066	-,011
E	Jag är bra på att komma med spydiga kommentarer	,258	-,063	,561	,085	-,018
E	Om man blir illa behandlad av någon tycker jag i princip att man ska ge igen	,098	,020	,499	,228	,123
Ö	Jag har ofta svårt att förstå vad andra menar när de talar om sina känslor	,182	-,182	,051	,709	-,003
Ö	Jag föredrar att slippa engagera mig i andras problem	-,056	-,082	,115	,632	,052
Ö	Jag tycker ofta att man överdriver känslornas betydelse	,135	-,027	,281	,431	,045
A	Jag blir lätt stressad när jag tvingas att skynda mig	,057	,025	,009	,042	,619
A	Jag spänner mig ofta så hårt att jag blir trött	,136	-,194	,062	,037	,555
A	Ibland känner jag mig olustig och obehaglig till mods utan påtaglig anledning	,125	-,231	,022	,010	,528

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012.

Tabell 7 Faktoranalyser av 2012 års mätningar med enbart kvinnor inkluderade.

<i>Faktor</i>	<i>Item</i>	<i>Faktorladdningar</i>				
<i>M</i>	Jag har en tendens att handla på ögonblickets ingivelse utan att tänka mig för så noga	,711	,004	,043	,071	,163
<i>M</i>	Det händer ofta att jag lite förhastat ger mig in i saker	,685	,097	-,045	,170	,208
<i>M</i>	Jag brukar "tala först och tänka sedan"	,642	-,012	,143	,100	,181
<i>U</i>	Jag har lätt för att njuta av livet	,009	,815	-,005	-,218	-,058
<i>U</i>	Jag tycker livet är fullt av intressanta saker	,058	,586	-,100	-,126	-,049
<i>U</i>	Jag känner mig ofta glad och upprymd innan jag ska träffa en god vän	-,005	,474	-,143	-,040	,013
<i>Ö</i>	Jag har ofta svårt att förstå vad andra menar när de talar om sina känslor	,183	-,191	,781	,076	-,005
<i>Ö</i>	Jag föredrar att slippa engagera mig i andras problem	-,082	-,094	,604	,087	,146
<i>Ö</i>	Jag tycker ofta att man överdriver känslornas betydelse	,133	-,051	,366	,034	,318
<i>A</i>	Jag blir lätt stressad när jag tvingas att skynda mig	,050	-,003	,071	,613	,071
<i>A</i>	Jag spänner mig ofta så hårt att jag blir trött	,161	-,278	,050	,563	,075
<i>A</i>	Ibland känner jag mig olustig och obehaglig till mods utan påtaglig anledning	,124	-,273	,069	,538	,093
<i>E</i>	Om man blir illa behandlad av någon tycker jag i princip att man ska ge igen	,091	-,011	,143	,154	,573
<i>E</i>	Om någon vill argumentera mot mig drar jag mig inte för att komma med vassa kommentarer	,265	,010	,030	,054	,546
<i>E</i>	Jag är bra på att komma med spydiga kommentarer	,340	-,125	,069	,020	,454

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012.

Tabell 8 Faktoranalyser av 2012 års mätningar med enbart män inkluderade.

Faktor	Item	Faktorladdningar				
M	Jag har en tendens att handla på ögonblickets ingivelse utan att tänka mig för så noga	,655	,178	,106	,076	,079
M	Jag brukar "tala först och tänka sedan"	,599	,190	-,024	,145	,126
M	Det händer ofta att jag lite förhastat ger mig in i saker	,583	,247	,097	,091	,194
E	Om någon vill argumentera mot mig drar jag mig inte för att komma med vassa kommentarer	,187	,672	,145	,037	-,035
E	Jag är bra på att komma med spydiga kommentarer	,223	,579	,007	,044	-,015
E	Om man blir illa behandlad av någon tycker jag i princip att man ska ge igen	,118	,446	,055	,213	,133
U	Jag har lätt för att njuta av livet	,079	,038	,674	-,022	-,290
U	Jag tycker livet är fullt av intressanta saker	,018	,056	,581	-,086	-,072
U	Jag känner mig ofta glad och upprymd innan jag ska träffa en god vän	,049	,066	,489	-,041	,014
Ö	Jag har ofta svårt att förstå vad andra menar när de talar om sina känslor	,216	,009	-,163	,643	-,024
Ö	Jag föredrar att slippa engagera mig i andras problem	-,033	,053	-,044	,585	,079
Ö	Jag tycker ofta att man överdriver känslornas betydelse	,149	,224	,008	,452	,080
A	Jag blir lätt stressad när jag tvingas att skynda mig	,062	-,008	,040	,023	,621
A	Jag spänner mig ofta så hårt att jag blir trött	,116	,057	-,119	,096	,495
A	Ibland känner jag mig olustig och obehaglig till mods utan påtaglig anledning	,117	,024	-,217	,022	,463

Kommentar: Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization. U= faktorn utåtriktning, A= faktorn anspändhet, E= faktorn empati, M=faktorn målmedvetenhet, Ö=faktorn öppenhet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2012.

Deskriptiv statistik skal-nivå

Nedan presenteras medelvärde och standardavvikelser på skalnivå för 2010,2011, 2012 och 2013 års mätningar. Skalan är sammansatt i enlighet med manualen för respektive instrument. I tabell nio är samtliga respondenter med i analysen, i tabell tio är enbart kvinnor med och i tabell 11 enbart män.

Tabell 9 Medelvärde och standardavvikelse för personlighetsmättet 2010-2013 på skalnivå med samtliga respondenter inkluderade

	SOM:s mått/Hp5i						BFI 10	
	2010		2011		2012		2013	
	M	Sd	M	Sd	M	Sd	M	Sd
Utåtriktning	3.08	.48	3.12	.47	3.14	.50	2.87	.69
Anspändhet	2.21	.66	2.21	.65	2.20	.65	2.15	.64
Empati	2.81	.66	2.83	.65	2.82	.65	3.04	.49
Målmedvetenhet	2.98	.65	2.95	.63	3.01	.60	3.20	.58
Öppenhet	3.03	.59	3.01	.59	3.01	.60	2.48	.74

Kommentar: m=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 10 Medelvärde och standardavvikelse för personlighetsmått 2010-2011 uppdelat på variabeln kön

	2010 - SOM:s mått/Hp5i				2011 - SOM:s mått/Hp5i			
	Kvinnor n=859		Män n=737		Kvinnor		Män	
	M	Sd	M	Sd	M	Sd	M	Sd
Utåtriktning	3.11	.48	3.04	.48	3.17	.48	3.06	.46
Anspändhet	2.30	.65	2.09	.65	2.34	.65	2.06	.62
Empati	2.98	.62	2.62	.65	2.98	.63	2.65	.62
Målmedvetenhet	2.96	.67	3.00	.62	2.91	.64	2.99	.62
Öppenhet	3.21	.57	2.82	.55	3.18	.56	2.83	.58

Kommentar: m=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 11 Medelvärde och standardavvikelse för personlighetsmått 2012-2013 uppdelat på variabeln kön

	2012 - SOM:s mått/Hp5i				2013 - BFI 10			
	Kvinnor n=740		Män		Kvinnor n=793		Män n=755	
	M	Sd	M	Sd	M	Sd	M	Sd
Utåtriktning	3.16	.52	3.12	.49	2.93	.70	2.81	.69
Anspändhet	2.31	.68	2.08	.60	2.26	.64	2.04	.62
Empati	2.99	.61	2.64	.65	3.08	.48	3.01	.50
Målmedvetenhet	3.01	.61	3.01	.60	3.27	.59	3.14	.56
Öppenhet	3.17	.58	2.83	.58	2.50	.74	2.47	.75

Kommentar: m=populationsmedelvärde. Sd=standardavvikelse.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Korrelationer

Nu följer ett antal korrelationsanalyser mellan personlighetsmåten och ett antal relevanta jämförelsevariabler. Nedan presenteras bivariata korrelationsanalyser på skalnivå för 2010, 2011, 2012 och 2013 års mätningar. I tabell 12 jämförs personlighet med ålder och utbildning. Korrelationer mellan personlighet och inkomst samt personlighet och självförtroende redovisas i tabell 13. I tabell 14 presenteras korrelationer mellan personlighet och subjektivt hälsotillstånd samt vänster höger position. Slutligen redovisas i tabell 15 korrelationer mellan personlighetsfaktorer och benägenheten att lita på andra samt korrelationer mellan personlighet och grad av livstillfredsställelse

Tabell 12 Korrelationer mellan ålder och personlighetsfaktorer samt mellan utbildningsnivå och personlighetsfaktorer (Pearson's r)

	<i>Korrelation med ålder</i>				<i>Korrelation med utbildning</i>			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Utåtrikning	-.10	-.07	-.08	-.01	.15	.10	.13	.02
Anspändhet	-.02	-.04	-.02	-.09	-.07	-.07	-.08	-.03
Empati	.16	.13	.11	.06	.07	.09	.05	-.04
Målmedvetenhet	.18	.14	.11	.11	-.00	.03	-.06	-.03
Öppenhet	-.21	-.10	-.17	-.18	.26	.22	.23	.16

Kommentar: Ålder omfattar fyra grupper från 1 (yngre) till 4 (äldre). Utbildningsnivån är kodad mellan 1 (lågutbildade) och 4 (högutbildade).

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 13 Korrelationer mellan inkomst och personlighetsfaktorer samt mellan självförtroende och personlighetsfaktorer (Pearson's r)

	<i>Korrelation med inkomst</i>				<i>Korrelation med självförtroende</i>			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Utåtrikning	.13	.05	.10	.06	.42	.39	.39	.37
Anspändhet	-.24	-.13	-.20	-.15	-.43	-.40	-.39	-.52
Empati	-.01	-.05	-.03	.02	-.02	.01	-.01	.15
Målmedvetenhet	.05	.01	-.02	.07	.11	.12	.11	.26
Öppenhet	.07	.07	.11	.03	.08	.02	.08	-.03

Kommentar: Inkomstnivån avser hushållets inkomst och är kodad 1 (max 300 000) till 3 (mer än 700 000). För 2010 års mätning avses den egna inkomsten och inte hushållets. Självförtroendevariabeln mäts med hjälp av en elvgradig skala mellan 0 (mycket dåligt) och 10 (mycket bra). Frågan lyder ” Allmänt sett, hur är ditt självförtroende?”

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 14 Korrelationer mellan subjektivt upplevt hälsotillstånd och personlighetsfaktorer samt mellan vänster-högerposition och personlighetsfaktorer (Pearson's r)

	Korrelation med subjektivt hälsotillstånd				Korrelation med vänster – högerposition			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Utåtriktning	.40	.32	.36	.19	.08	.06	.05	.07
Anspändhet	-.40	-.31	-.39	-.36	-.13	-.12	-.12	-.16
Empati	.07	.05	.03	.13	-.02	-.07	-.02	.01
Målmedvetenhet	.10	.08	.07	.24	.02	-.01	.06	.10
Öppenhet	.11	.04	.10	-.02	-.06	-.07	-.07	-.11

Kommentar: Hälsovariabeln mäts med hjälp av en elvgradig skala mellan 0 (mycket dåligt) och 10 (mycket gott). Frågan lyder ”Hur bedömer Du Ditt allmänna hälsotillstånd?” Vänster – högerposition mäts med hjälp av en femgradig skala 1 (klart vänster) till 5 (klart höger). Frågan lyder ” Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?”

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Tabell 15 Korrelationer mellan Lita på andra och personlighetsfaktorer samt mellan Livstillfredsställelse och personlighetsfaktorer (Pearson's r)

	Lita på andra				Livstillfredsställelse			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Utåtriktning	.20	.21	.25	.16	-.43	-.39	-.46	-.27
Anspändhet	-.17	-.19	-.18	-.18	.33	.27	.29	.29
Empati	.18	.20	.20	.21	-.09	-.07	-.06	-.17
Målmedvetenhet	.07	.10	.10	.07	-.10	-.07	-.07	-.23
Öppenhet	.17	.20	.22	.00	-.10	-.01	-.08	.03

Kommentar: Lita på andra variabeln mäts med hjälp av en elvgradig skala mellan 0 (det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (det går att lita på människor i allmänhet). Frågan lyder ” Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?” Livstillfredsställelse mäts med hjälp av en fyrgradig skala 1 (mycket nöjd) till 4 (inte alls nöjd). Frågan lyder ” Hur nöjd är du på det hela taget med det liv du lever?”

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2010-2013.

Regressioner

Avslutningsvis genomförs ett antal linjära regressionsanalyser med ett antal relevanta beroende variabler. I analyserna inkluderas samtliga personlighetsvariabler samtidigt och effekten av kön, ålder, utbildning och inkomst kontrolleras. I tabell 16 redovisas resultaten med subjektivt hälsotillstånd och vänster – högerposition som beroende variabler. Nästa analys är variabeln lita på andra samt graden av livstillfredsställelse beroende variabler och resultaten visar i tabell 17. Sista regressionen görs med självförtroende som utfallsvariabel.

Tabell 16 Analys av sambanden mellan subjektivt upplevt hälsotillstånd och personlighetsfaktorer samt mellan vänster-högerposition och personlighetsfaktorer under kontroll för demografiska variabler (regressionskoefficienter och standardfel)

	Subjektivt hälsotillstånd				Vänster – högerposition			
	2012		2013		2012		2013	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Utåtriktning	1.06**	.10	.17*	.08	.09	.07	.06	.09
Anspändhet	-.81**	.08	-.96**	.09	-.16**	.05	.01	.11
Empati	-.07	.08	.11	.11	-.05	.06	-.26	.13
Målmedvetenhet	.18*	.09	.52**	.09	.14	.06	-.14	.11
Öppenhet	-.01	.09	-.03	.07	-.21**	.06	-.05	.08
Kön	-.06	.11	-.16	.10	-.05	.07	.23	.13
Ålder	-.22**	.05	-.23**	.05	.05	.03	-.24**	.06
Utbildning	.01	.05	.04	.05	.05	.03	.11	.06
Inkomst	.19**	.07	.38**	.07	.26**	.05	.18*	.09

Kommentar: Signifikansnivåer: * < .05. ** < .01. På könsvariabeln är kvinnor klassificerade som 1 och män som 2. Ålder omfattar fyra grupper från 1 (yngre) till 4 (äldre). Utbildningsnivån är kodad mellan 1 (lågutbildade) och 4 (högutbildade). Inkomstnivån avser hushållets inkomst och är kodad 1 (max 300 000) till 3 (mer än 700 000).

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2012-2013.

Tabell 17 Analys av sambanden mellan variabeln lita på andra och personlighetsfaktorer samt mellan livstillfredsställelse och personlighetsfaktorer under kontroll för demografiska variabler (ostandardiserade regressionskoefficienter, standardfel)

	<i>Lita på andra</i>				<i>Livstillfredsställelse</i>			
	2012		2013		2012		2013	
	B	SE	B	SE	B	SE	B	SE
Utåtriktning	.89	.12**	.30	.08**	-.53	.03**	-.11	.02**
Anspändhet	-.02	.10	-.38	.09**	.14	.03**	.22	.03**
Empati	.44	.10**	.77	.11**	-.05	.03*	-.08	.03*
Målmedvetenhet	.14	.11	-.18	.10	-.03	.03	-.156	.03**
Öppenhet	.54	.11*	.037	.07	.02	.03	.007	.02
Kön	.13	.13	-.29	.11*	-.03	.03	.08	.03*
Ålder	.33	.06**	.20	.06**	-.03	.02*	-.02	.02
Utbildning	.33	.06**	.29	.05**	-.01	.02	-.01	.02
Inkomst	.45	.09**	.44	.08**	-.10	.02**	-.15	.02**

Kommentar: Signifikansnivåer: * < .05. ** < .01. På könsvariabeln är kvinnor klassificerade som 1 och män som 2. Ålder omfattar fyra grupper från 1 (yngre) till 4 (äldre). Utbildningsnivån är kodad mellan 1 (lågutbildade) och 4 (högutbildade). Inkomstnivån avser hushållets inkomst och är kodad 1 (max 300 000) till 3 (mer än 700 000).

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2012-2013.

Tabell 18 Analys av sambanden mellan subjektivt upplevt hälsotillstånd och personlighetsfaktorer samt mellan vänster-högerposition och personlighetsfaktorer under kontroll för demografiska variabler (ostandardiserade regressionskoefficienter, standardfel)

	<i>självförtroende</i>			
	2012		2013	
	B	SE	B	SE
Utåtriktning	1.21	.09**	.64	.07**
Anspändhet	-.78	.08**	-1.33	.08**
Empati	-.29	.08**	-.01	.09
Målmedvetenhet	.18	.08*	.53	.08**
Öppenhet	.06	.08	.11	.06
Kön	.15	.10	.39	.09**
Ålder	.26	.05**	.09	.05*
Utbildning	.02	.05	.05	.04
Inkomst	.26	.07**	.05	.06

Kommentar: Signifikansnivåer: * < .05. ** < .01. På könsvariabeln är kvinnor klassificerade som 1 och män som 2. Ålder omfattar fyra grupper från 1 (yngre) till 4 (äldre). Utbildningsnivån är kodad mellan 1 (lågutbildade) och 4 (högutbildade). Inkomstnivån avser hushållets inkomst och är kodad 1 (max 300 000) till 3 (mer än 700 000).

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2012-2013.

Referenser

Gunnarsson, Mattias, Gustavsson, Petter, Holmberg, Sören, Weibull, Lennart (2014). *Utvärdering av potentiella personlighetsinstrument i SOMs undersökningar*. Göteborg: SOM-institutet.

Gunnarsson, Mattias, Holmberg, Sören, Weibull, Lennart (2014). Att mäta personlighet. I Oscarsson, H., Bergström, A.(red) *Mittfåra och marginal*. Göteborg: SOM-institutet.

SOM-institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen nationella och lokala frågeundersökningar och anordnar seminarier på temat Samhälle, Opinion och Medier.

SOM-institutet | Seminariegatan 1B | Box 710, 405 30 Göteborg
031 786 3300 | info@som.gu.se | www.som.gu.se

